

- краудфандинг, заснований на винагороді: фізичні або юридичні особи надають кошти проекту або бізнесу на безоплатній основі, отримуючи натомість товари або послуги;
 - благодійний краудфандинг: фізичні або юридичні особи жертвують суми для благодійного проекту, не отримуючи жодної віддачі;
 - гібридні моделі краудфандингу - це ті, що поєднують у собі елементи різних видів краудфінансування.
- Джерелом фінансування стартапів також є портфельні інвестори. Це приватні особи, банки та інші фінансові організації, які здійснюють купівлю та продаж цінних паперів стартапу, що вийшов на IPO на стадії пізнього зростання.
- Перелічені види і відповідні їм джерела, інструменти та форми фінансування розподіляються за стадіями життєвого циклу стартапу.

Список літератури

- 1. Introduction to green finance. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/4058>
- 2. Hill J. Fintech and the Remaking of Financial Institutions / J.Hill: Academic press, 2018. – 386 p.
- 3. Teker D. et al. Venture Capital Markets: A Cross Country Analysis / D.Teker // Procedia Economics and Finance. - 2016. - No 38 – P. 213 – 218.
- 4. Kohler, T. Corporate accelerators: building bridges between corporations and startups / T.Kohler // Business Horizons. - 2016. - Vol. 59. - Iss. 3. - P. 347–357.
- 5. Boeker, W. Strategic change: The effect of founding and history / W.Boeker // Academy of Management Journal. – 1989. - No 32. - P. 489-515.
- 6. Krausa, S et. all. Strategies for reward-based crowdfunding campaigns / S.Krausa // Journal of Innovation & Knowledge. - 2016. - No1. – P. 13–23.
- 7. Crowdfunding staff working document. Crowdfunding in the EU Capital Markets Union 2016 URL: https://ec.europa.eu/info/publications/crowdfunding-eu-capital-markets-union_en.

УДК 331

Р. Яцентюк

rostislav999@yahoo.com

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ОСВІТА ТА ЇЇ РОЛЬ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Агресія російської федерації у 2014 році створила багато викликів нашій державі на економічному, науково-освітньому, культурному, спортивному та інших фронтах. Спроба ліквідації енергетичної залежності від сусіда-узурпатора та його стратегічного партнера, де владу захопив Лукашенко, виявилася марною справою. Весь період незалежності України кремлівські заповіді в нашій владі роками систематично знищували науково-технічну та матеріальну базу для розробки вітчизняних природних ресурсів; створювали перешкоди для розвитку інфраструктури, яка була необхідна для торгівлі з європейськими країнами; підривали обороноздатність нашої держави.

Повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року створило загрозу існуванню нашої держави. Жителі багатьох регіонів змушені були рятувати своє життя та життя своїх рідних, тікаючи в інші регіони України та до інших держав. Серед біженців було багато освітян. Це не змогло не вплинути на початок та якість освітнього процесу [1]

Не зважаючи на надзвичайно складну ситуацію в країні, МОН України швидко створили та адаптували ряд нових навчальних моделей для продовження та підтримки освітнього процесу під час воєнного стану. Держава та приватні інвестори створюють фонди, що допомагають підтримувати та розвивати основні напрямки освітньої галузі.

Передбачити, порахувати збитки, які спричинила ця війна, як і визначити дату її закінчення – неможливо. Беззаперечно, для економічного та технічного розвитку нашої держави це став дуже серйозний удар. Багато підприємств зруйновано, багато трудових ресурсів, можливо, назавжди виїхало до інших країн, багато кваліфікованих кадрів мобілізувалося до лав ЗСУ.

В умовах війни завдяки міжнародній підтримці та невтомній роботі наших співвітчизників ми бачимо, що все більше і більше підприємств відновлює свою діяльність. Найпершими почали працювати малий та середній бізнес завдяки своїй мобільності та автономності. В 2022 році багато шляхів постачання товарів, що були налагоджені десятиліттями, довелося диверсифікувати в найкоротші терміни. Нові поставки товарів відбувалися без залучення інфраструктури портів, аеропортів та знищених агресором логістичних терміналів.

Нові спільноти людей та невеликих підприємств змогли залучити кошти зовнішніх інвесторів, гранти або фінансування відновленої державної програми 5-7-9. Малий бізнес дуже швидко зміг адаптуватися до

військових реалій та почати випускати конкурентну продукцію, яка може також використовуватися в приватному секторі.

Через неперервний розвиток світових ринків та постійну цифровізацію навколишнього середовища ми невдовзі будемо свідками зникнення багатьох професій, тому необхідно в нашій країні приділити особливу увагу формуванню освітнього процесу з урахуванням попиту на майбутню професію випускника. Інтеграція підприємницької освіти в школах за прикладом досвіду Німеччини та багатьох інших розвинених країн світу повинна бути одним із принципів побудови навчальних планів в освітніх закладах України.

Одним із напрямків, на якому необхідно сфокусуватися при відновленні економіки України, є підприємницька освіта. На сьогодні велика кількість малих підприємств, які продовжують функціонувати, були утворені під час війни шляхом об'єднання патріотично налаштованої молоді у товариства, що допомагають волонтерам та ЗСУ.

В 2022 році, коли звичні шляхи доставки товарів першої необхідності та подвійного призначення були порушені, вирішити питання відновлення постачання та його диверсифікацію вдалося завдяки волонтерам, активним учасникам діаспори в інших країнах та меценатам. За час повномасштабного вторгнення вдалося перекваліфікуватися багатьом виробникам агродронів на виробництво дронів-камікадзе; текстильні виробництва з пошиття – на виготовлення антитепловізорних плащів та дощовиків; автомеханіки та тюнінг ательє – на ремонт та вдосконалення військової техніки. За даними міністра цифрової трансформації Михайла Федорова, станом на червень 2023 року в Україні налічується більше 100 компаній, котрі виготовляють БПЛА, 40 з яких пройшли процедуру введення в експлуатацію та отримують державні контракти [2]

Велика кількість вищезазначених перекваліфікованих підприємств – це стартапи, які до активних військових подій на всій території України були ІТ-фахівцями або юристами та інженерами. Часто серед активних учасників цих ком'юніті трапляються фахівці, яким довелося змінити фах і вони займаються комерційною та фінансовою діяльністю. Оскільки малі підприємства є основою економіки, то підприємницька освіта для них є запорукою стабільності нашої економіки в цілому для нас.

Оскільки наша країна взяла курс на вступ до ЄС, то основним напрямком по виходу на зовнішні ринки з вітчизняним товаром, мають бути ринки наших найближчих сусідів – розвинених європейських країн. Особливу увагу слід приділити наступним напрямкам:

- розвиток ІТ освіти – в останні роки завдяки цифровізації послуг, диджиталізації процесів – це одна з найперспективніших галузей;
- інтернет - маркетинг – без онлайн просування та виходу на зовнішні ринки розвиток торгівлі неможливий у сучасній світовій економіці;
- продаж – аналітика та вивчення попиту включає персоналізацію продажів, яка ще мало вивчена і вимагає дослідження;
- управління – в Європі та у світі в цілому управління та менеджмент – дуже прогресивний. Він включає сучасні технології, систематизацію та автоматизацію.

Я виділив основні тези впровадження та використання підприємницької освіти у відновленні економіки під час війни та повоєнний період. Впевнений, що модернізація освітніх програм, опираючись на досвід розвинених країн, принесе стрімкий розвиток підприємництва в Україні та швидкий розквіт економіки в цілому.

Список літератури

1. Промова Президента України: «Аби ситуація в економіці покращилася, потрібно, щоб країна жила й працювала попри війну». Офіційне інтернетпредставництво президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/abi-situaciya-v-ekonomici-pokrashilasyapotribno-shob-krayin-74389> (дата звернення: 26.09.2022).

2. Інтерв'ю міністра цифрової трансформації Михайла Федорова виданню «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3728390-v-ukraini-ponad-100-kompanij-viroblaut-bezpilotniki-fedorov.html>

УДК 330

І. Гнатенко¹, О. Хухра¹, В. Левченко²

q17208@ukr.net

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

²Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, Київ

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Світовий досвід підтверджує, що інновації є ефективними шляхом науково-технічного розвитку, збагачення населення та диверсифікації виробництва. Особливо функції підприємництва проявляються у повоєнний період.